

Марина Хонда розповіла, як бізнес допомагає ВПО знайти роботу у Києві

Нині компанія Novus працевлаштовує мам, які мають дітей з інвалідністю.

Державні центри зайнятості разом з місцевою владою взаємодіють з бізнесом, щоб допомогти внутрішньо переміщеним особам якнайшвидше знайти роботу. Про це розповіла заступниця голови КМДА з соціальної політики Марина Хонда, пише Рух «Чесно».

«Київ запустив успішний проєкт, зокрема з прибалтами. Novus працевлаштовує мам, які мають дітей з інвалідністю. Це соціальна відповідальність бізнесу. Такі мами,

особливо ті, які мають кілька дітей і приїхали самі, — в них особливий графік, і тут потрібна гнучкість», — зазначила Марина Хонда.

За її словами, чимало переселенців, які приїхали в українську столицю, знайшли роботу в освіті та медицині. Також багато фахівців з'явилося у самій соціальній службі.

Державна служба зайнятості наголосила, що посилено допомагає переселенцям і місцевий бізнес. Наприклад, у Києві один з виробників молочних продуктів дав прихисток та роботу кільком десяткам ВПО.

Крім фінансового забезпечення, людям надали тимчасове помешкання у гуртожитку, продуктивні

набори та речі першої потреби після переселення.

Активно допомагає переселенцям і залізниця. У низці областей майже сотня осіб ВПО працевлаштувалася на різні посади.

За останніми даними, у Києві зареєстровано близько 400 тисяч переселенців.

Офіційна кількість працездатних внутрішньо переміщених осіб по Україні становить приблизно 2,1 мільйона осіб. До центрів зайнятості звернулися менше, ніж 7%.

За даними «Чесно», нині у центрах зайнятості знають лише про 70 тисяч безробітних. Роботу вже знайшли майже кожному третьому — це приблизно 20 тисяч ВПО.

Заступниця голови КМДА з соціальної політики Марина Хонда

Нещодавно у Києві запустили проєкт з працевлаштування батьків та опікунів дітей з інвалідністю. Новини проєкту можна дізнатися на сторінках Київського міського центру реабілітації дітей з інвалідністю

у Facebook та Instagram. Також до Центру можна звернутися за телефоном: (044) 467-22-44.

За матеріалами сайту «Вечірній Київ»

ЗАЯВА

про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки змін до Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року

1. Замовник стратегічної екологічної оцінки

Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), код ЄДРПОУ 04633423, вул. Хрещатик 36, м. Київ, 01044.

2. Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

План заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року (далі — План заходів) є документом державного планування регіонального рівня. Внесення змін до Плану заходів пов'язано з необхідністю врахування обставин, що виникли у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні, пріоритетів розвитку м. Києва в умовах воєнного і повоєнного стану та реальних можливостей бюджету міста Києва, а також продовження терміну його реалізації на 2024 рік.

Основна стратегічна мета довгострокового розвитку міста Києва — це підвищення якості життя мешканців, що визначається економічним добробутом і комфортом життя у місті з багатою історичною традицією.

План заходів складається з програм регіонального розвитку, спрямованих на досягнення стратегічних та оперативних цілей і реалізацію завдань, визначених Стратегією—2025, та конкретизованих у технічних завданнях на проєкти розвитку.

Програми Плану заходів відповідають стратегічним цілям Стратегії—2025: стратегічній цілі 1: Підвищення рівня конкурентоспроможності економіки міста Києва;

стратегічній цілі 2: Підвищення комфорту життя мешканців міста Києва;

стратегічній цілі 3: Збереження історичної самобутності та розвитку культури у місті Києві.

Стратегію розвитку міста Києва до 2025 року затверджено рішенням Київської міської ради від 15.12.2011 № 824/7060 та актуалізовано рішенням Київської міської ради від 06 липня 2017 року № 724/2886. Стратегію узгоджено з такими документами державного планування:

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019;

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695.

3. Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Для кожної з визначених програм Плану заходів розробляються технічні завдання на проєкти регіонального розвитку. Якщо заходи передбачатимуть реалізацію проєктів, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності, то для таких проєктів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

яка розміщена на вебсайті Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) («Діяльність» → «Стратегічний розвиток» → «Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року» → «Плани заходів з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» → «CEO змін до Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року»).

Зауваження та пропозиції до Заяви просимо надавати до 19.06.2023 до Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на електронну адресу: mcpdei@guekmda.gov.ua.

Зауваження та пропозиції, отримані після встановленого строку розглядатися не будуть.

4. Ймовірні наслідки

а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

У процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки (далі — CEO) мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації Плану заходів. Зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких складових довкілля:

повітря;
клімат;
вода;
ґрунти;
флора;
фауна;
біорізноманіття;
природні території та об'єкти,
а також наслідки для здоров'я населення.

б) для територій з природоохоронним статусом

Під час здійснення CEO мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації Плану заходів для територій з природоохоронним статусом.

в) трансграничні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення — відсутні.

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо зміни до Плану заходів не буде затверджено

У випадку наявності ймовірних негативних наслідків для довкілля внаслідок реалізації змін до Плану заходів, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень.

Затвердження запропонованих змін до Плану заходів розглядається як найсприятливіший варіант. У разі необхідності, слід розглянути виправдані альтернативи, зокрема технічні завдання на альтернативні проєкти.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки

Для проведення стратегічної екологічної оцінки буде використана наступна інформація: доповіді про стан

довкілля; статистична інформація; дані моніторингу стану довкілля; експертні оцінки; інша доступна інформація.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки будуть застосовані такі аналітичні методи: аналіз тенденцій, оцінка ймовірних наслідків, експертний аналіз.

Також будуть використані такі методи участі громадськості, як інформування, консультування, опитування, коментування, обговорення.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Під час здійснення CEO передбачається розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством.

Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища. Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог:

а) національного і економічного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають осо-

бливій охороні;
е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

е) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

Також будуть враховані заходи щодо раціонального використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних природних комплексів і забезпечення екологічної безпеки, передбачені іншими законодавчими актами у сфері охорони довкілля.

Заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про CEO

Звіт про CEO розробляється відповідно до ст. 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

9. Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу CEO змін до Плану заходів подаються до Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Відповідальна особа: Мохонько Вікторія Олександрівна

Зауваження та пропозиції подаються на електронну адресу mcpdei@guekmda.gov.ua. з темою листа «До заяви про визначення обсягу CEO».

Строк подання та зауважень і пропозицій становить 15 днів, тобто до 16.06.2023 (включно).

Пропозиції та зауваження, подані після встановленого терміну, не розглядаються.

Інформація Департаменту комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) про результати конкурсів з відбору суб'єкта оціночної діяльності, який буде залучений до проведення незалежної оцінки об'єкта приватизації, що відбувся 26.05.2023

№ з/п	Найменування /прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта оціночної діяльності	Найменування та площа об'єкта оцінки	Місцезнаходження об'єкта оцінки	Мета проведення незалежної оцінки	Вартість та строк надання послуг з оцінки, грн/ календарних днів
1.	ПП «Експерт-Аналітик»	нежитлові приміщення (літ. А) площею 192,1 кв.м	м. Київ, вул. Кибальчича Миколи, 11-Б	визначення ринкової вартості для приватизації	4300/4
2.	ТОВ «БЮРО ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ «КАПІТАЛ»	нежитловий будинок (літ. І) площею 141,4 кв.м	м. Київ, вул. Михайлівська, 16-А	визначення ринкової вартості для приватизації	4000/3

Конкурс з відбору суб'єкта оціночної діяльності, який буде залучений до проведення незалежної оцінки нежитлового приміщення (літ. А) площею 23,8 кв.м, що розташований на адресою: м. Київ, вул. Велика

Васильківська, 134, не відбувся, відповідно до абзацу 2 пункту 8 розділу III Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, затвердженого наказом Фонду державного майна України 31.12.2015 № 2075, за-

реєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.01.2016 за № 60/28190 (у редакції наказу Фонду від 16.01.2018 № 47, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.02.2018 за № 198/31650).

Повідомлення

Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) оприлюднює для консультацій з громадськістю визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки змін до Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року (далі — План заходів).

Внесення змін до Плану заходів пов'язано з необхідністю врахування обставин, що виникли у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні, пріоритетів розвитку м. Києва в умовах воєнного і повоєнного стану та реальних можливостей бюджету міста Києва, а також продовження терміну його реалізації на 2024 рік.

Запрошуємо долучитися до надання пропозицій і зауважень до Заяви,

З Києва на Донеччину: міська влада передала автівки деокупованому Святогірську та Лиману

Столиця продовжує допомагати технікою іншим містам.

У п'ятницю, 2 червня, Київ передав деокупованому Святогірську та Лиману, що на Донеччині, два автомобілі IVECO. Машинами користуватимуться комунальні служби міст.

Перед відправкою ці авто завантажили гуманітарною допомогою та генераторами.

«Київ долучився до підтримки відновлення інфраструктури двох деокупованих міст на Донеччині. Територіальні громади Святогірська та Лимана отримають від столиці по автомобілю IVECO, які використовуватимуть міські комунальні підприємства. Разом із автомобілями столиця також

передає два генератори, аптечки, зокрема засоби для перев'язки, консервовані продукти, посуд, побутову хімію та засоби гігієни», — зазначив очільник столиці Віталій Кличко.

На Донеччину машини доставлять водії комунального підприємства «Київкомунсервіс» у супроводі Київської аварійної служби протранку (КАРС).

Зазначимо, що Київ не вперше допомагає іншим містам технікою та гуманітаркою. Так, минулого року з Києва до Херсона вирушили автобуси, «швидкі» та вантажівки з генераторами.

А цього року британські партнери передали столиці броньовані «швидкі», які міська влада одразу віддала на фронт.

За матеріалами сайту «Вечірній Київ»

У столиці від російських обстрілів загинули 7 дітей, — Марина Хонда

Загалом росія вбила в Україні майже пів тисячі дітей з 24 лютого 2022 року.

У Києві від початку повномасштабного вторгнення РФ через російські обстріли загинули семеро дітей. Про це у неділю, 4 червня, повідомила заступниця міського голови Києва Марина Хонда у Facebook.

«Сьогодні — День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Вони ніколи не почують перший дзвоник у школі, не скажуть батькам, як сильно їх люблять, не обіймуть своїх рідних, не закінчать школу, не зустрінуть своє перше кохання, не одягнуть весільну сукню чи костюм, не стануть видатними винахідниками, науковцями, артистами чи спортсменами в нашій вільній та незалежній Україні», — написала Марина Хонда.

Росія цинічно вбила 485 українських дітей, ще десятки тисяч — депортувала і продовжує це робити.

«На превеликий жаль, щодня кількість постраждалих дітей збільшується. Це не просто цифри...

Це невимовний біль, це тисячі зруйнованих родин, мрій та планів на щасливе майбутнє», — додала заступниця голови КМДА.

Вона наголосила, що діти не повинні бути свідками та жертвами війни. Мільйони понівечених дитячих життів в Україні залишаться на совісті росії, яка вторглася з війною. Російські злочини на війні не мають терміну давності, тож ворог обов'язково понесе відповідальність, зазначила Марина Хонда.

За матеріалами сайту «Вечірній Київ»

Кличко онлайн взяв участь у третьому саміті Пакту вільних міст, який відбувся у Варшаві

У саміті беруть участь керівники та представники 17-ти європейських та українських міст.

Київський міський голова Віталій Кличко, взяв участь онлайн у третьому саміті Пакту вільних міст, який відбувся у столиці Польщі. Про це повідомили в пресслужбі мера.

Керівники та представники європейських і українських міст говорили про демократію як запоруку розвитку суспільства та економічного прогресу. Зокрема, про посилення місцевого самоврядування та децентралізацію системи державного управління, які мають відіграти ключову роль у процесі оновлення демократії в сучасному світі.

«Для нас, українців, захист демократії — це не пусті слова або загальна мета. Наше протистояння російській агресії — це не тільки захист нашого суверенітету та територіальної цілісності. Це — боротьба за демократію, боротьба за мир та стабільність в Європі. Ми захищаємо наш європейський вибір. В його основі — демократичні цінності і принципи, які ми поділяємо з ЄС та всім демократичним світом», — зазначив мер Києва.

Він розповів, що боротьба України проти російської навали — це також боротьба за модель розвитку для України та всього регіону Східної Європи. Це боротьба проти варварських намагань росії нав'язати нам та нашим сусідам антидемократичну, тоталітарну систему.

«Ми рішуче відкидаємо путінське прагнення «Back to the USSR». Ми бачимо наше майбутнє у світовій спільноті демократичних держав», — наголосив Віталій Кличко.

Він також підкреслив, що увесь складний досвід України після 1991

року, після відновлення української незалежності, свідчить, що саме демократія є запорукою розвитку суспільства та економічного прогресу. Зокрема, без такого базового демократичного принципу, як верховенство права, неможлива ефективна боротьба з корупцією. А без цього, в свою чергу, неможливо створити сприятливе бізнес середовище та привабливий інвестиційний клімат.

Мер Києва зауважив, що саме бажання бачити Україну демократичною, сильною та економічно успішною рухало українцями до народних революцій 2004–2005 та 2013–2014 років. А ключову роль у процесі оновлення сучасної демократії має відіграти місцеве самоврядування та децентралізація системи державного управління і більшості сфер суспільного життя.

«Саме зусилля місцевого самоврядування, місцеві ініціативи, залученість волонтерів і громадянського суспільства є одним з вирішальних факторів, які забезпечують український спротив російській агресії!», — підкреслив Віталій Кличко.

Він зауважив, що головне для українців і для всього демократичного світу — рішуча перемога України над путінською росією. Але важливо, щоб Україна продовжувала перетворення і необхідні

реформи навіть в умовах воєнного стану. Від цього залежатиме успіх її післявоєнної відбудови.

«Ми маємо не просто відновити країну, відбудувати зруйноване агресором. Ми повинні створити, фактично, нову Україну — більш ефективну, потужну та сучасну, а значить — справді демократичну», — наголосив мер столиці.

У третьому Саміті Пакту вільних міст беруть участь керівники та представники 17-ти європейських та українських міст. Зокрема, мери Варшави, Будапешту, Берліну, Братислави, Праги, Мілана, Гданська, Львова, Бучі, Конотопа, представник мерії Харкова.

Нагадаємо, Київ приєднався до Пакту вільних міст у вересні 2022 року. Церемонія підписання відбулася у Празі під час саміту.

Пакт вільних міст — це відкритий і прогресивний міський альянс, започаткований у 2019 році мерами Варшави, Будапешту, Праги та Братислави. Європейські міста співпрацюють у захисті демократії, в боротьбі з корупцією та популізмом, захисті місцевого самоврядування й побудові ефективного взаємодії з національними урядами. А також реалізують спільні ініціативи та проекти, адаптовані до потреб окремих міст.

За матеріалами сайту «Вечірній Київ»

Втрачене посвідчення серія № 0010649 AA від 04.11.2022 року, видане КО Муніципальна охорона на ім'я Лукша Валерій Олександрович, вважати недійсним.

Втрачений військовий квиток від 19.07.2004 року виданий Васильківським ОМВК на ім'я Даниленко Олександр Сергійович, вважати недійсним.

ВТРАЧЕНО СВІДОЦТВО ПРО БАЗОВУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ СЕРІЯ Б № 624157 ВИДАНО 07.06.1991, СЕРЕДНЬОЮ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЮ ШКОЛОЮ № 203 ЛЕНІНГРАДСЬКОГО РАЙОНУ МІСТА КИЄВА ОСИПЕНКУ ОЛЕГУ ПЕТРОВИЧУ 05.01.1976 Р.Н., ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ.

Втрачене Свідоцтво про здобуття базової середньої освіти АН51541945, видане Середньою загальноосвітньою школою I-III ступенів №1 м. Северодонецьк від 12.06.2020. на ім'я Дубова Поліна Юріївна, вважати недійсним.

Втрачене посвідчення УБД серія МВ №027860, видане Головним управлінням МВС України у Луганській області від 06.11.2015 на ім'я Парамонова Вероніка Гаврилівна, вважати недійсним.

Втрачено свідоцтво про право на спадщину за законом, посвідчене Малоюгою О.А., державним нотаріусом П'ятнадцятої київської державної нотаріальної контори 16.05.2006 року на 5 частки спадкового майна за адресою м. Київ, вул. Суворова, 13 на ім'я Рожкова Тетяна Семенівна, вважати недійсним.

«Екологічні» рослини, терапевтичні території та сади: як озеленюють Київ

У столиці більше парків та скверів, проте кияни часто наголошують на екологічному аспекті під час обговорення проєктів створення нових зон відпочинку. Наше видання вирішило більш детально розповісти про це, а також про прийоми, що використовують у столиці при облаштуванні екологічних зелених зон.

Практик — головний ландшафтний дизайнер КО «Київзеленбуд» **Марія Вольська** також розповіла «Вечірньому Києву» про особливі рослини, що спеціально висаджують у столичних парках, адже вони реально впливають на стан довкілля.

Про корисні рослини, які ми не помічаємо

— Хоч як це дивно звучить, але є «екологічні» рослини, які активно впливають на стан довкілля міста — очищують повітря, добре витримують міські умови. А є рослини, які скоріше декоративні й потребують більшого догляду.

До стійких і витривалих в умовах Києва ми відносимо злакові рослини, які до того ж є декоративними. Вони квітнуть з середини весни до середини осені й добре почуваються в міських умовах, жодної шкоди не несуть ні людям, ні тваринам, а також дають свою частку кисню, утримують пил, — говорить Марія Вольська.

Серед рослин, важливих для екології міста, Вольська назвала й кущі.

— Це важливе джерело кисню для мегаполісу. Тому останнім часом їх масово висаджують столичні районні підприємства зеленого господарства. Наприклад, одну з транспортних магістралей у Дніпровському районі, яка має високий трафік, щільно засадили спіреєю. Її висаджують по всьому Києву, адже рослина витривала й гарно квітне, непогано насичує повітря киснем й вбирає на себе пил.

Марія Вольська відзначає, що у великих обсягах зеленбудівці Києва використовують кущі дерену, дейції, вейгели, гортензії, магонії, пухироплідника, бирючини.

— Їх також можна віднести до екологічних рослин. Щодо дерев, то добре поглинають вуглець дерева нашої широти. Зокрема саджають видові дерева — клен червоний, клен пальмолистий, клен-явір, дуби. А от з красивими дубами червоними ми обережні. Це дерева першої висоти, їх потрібно висаджувати на великих галявинах, адже через могутню кореневу систему й крону у радіусі 10–15 метрів біля них нічого не зможе вирости.

Що ж до символів столиці, то каштани кінські часто хворіють. А от Бріотті ж навпаки — стійкі, довше квітнуть. А ще в асортименті столичних зеленбудівців є черемхи. Також все частіше звертаємо увагу на різновиди горобини — звичайну, скандинавську. Це не лише гарно квітуче дерево, воно є кормовою базою для птахів та малих звірів. Не забуваємо й про аронію чорноплідну, яку в народі називають чорноплідною горобиною.

«Нідерландська галявина» з різноцвіт'ям у парку «Веселка»

Марія Вольська підкреслила, що нинішня весна видалася напрочуд квітучою, й у парках, скверах та й по всьому місту можна було побачити буйне цвітіння всього, що росте у мегаполісі.

Про нові тенденції в озелененні столиці

Марія Вольська розповіла, що останнім часом у Київ приїжджали спеціалісти з-за кордону — ландшафтні дизайнери, які ділилися своїми практиками з озеленення великих міст.

— Цікаво, що вони показували нам досить короткий асортимент рослин, які використовують для озеленення. Говорять, що вибрали для себе певні види, які витримують міські умови й є невибагливими. А у Києві ширший список. Використовуємо видові й сортові рослини, в останні роки я намагаюсь внести в озеленення міста такий стиль, як «Нова хвиля» з буйно квітучими чагарниками, багаторічниками та злаковими рослинами. Ми з озеленювачами з районів добиваємося того, щоби постійно змінювалася картинка — з весни по середину осені квітнули різними барвами рослини, щоб на зміну квітам весняним приходили квітучі чагарники, літні квіти й трави.

Якщо кияни звернуть увагу, то побачать безперерйне квітання всюди по місту.

Пані Марія нагадала, що у парку «Веселка» партнери з Нідерландії допомогли висадити масив з багаторічними рослинами.

Покет-сквери та суниця

— Прижилася у столиці й ідея створення покет-скверів, або ж «кишенькових» парків біля житлових будівель, що не аби як впливає на екологічний стан міста. Наприклад, у сквері на честь Павла Шеремета ростуть не тільки квітучі багаторічники, а й декоративно-листяні види рослин, які під пологом дерев у напівтіні добре себе почувають. Навіть такі як копитняк, по суті лісова рослина, й садова суниця *Pink Panda*, яку люди можуть спокійно їсти.

Я завжди наголошую на необхідності прокладання системи поливу. Ми над цим працюємо й намагаємося створювати її там, де висаджуємо нові насадження. Нині без поливу — ніяк.

У відповідності до ґрунтів та особливостей локації у кожного районного зеленбуду є свій асортимент рослин, який вони використовують. Ми надаємо перевагу тим рослинам, які є більш стійкими до міських умов й позитивно впливають на екологію.

Візьмемо до прикладу Голосіївський парк імені Рильського. Парк існує довгий час і в нього є рослини, притаманні тій місцевості. Тож коли розроблялася концепція з озеленення об'єкта, ми розуміли, що висаджувати інші дерева, крім тих, що там вже ростуть, ми не маємо права, бо в кожному з них своя стала екосистема. І якщо ростуть граби, то мусимо саджати граби, а не дуб червоний чи клен червоний, які є інвазивними й витіснять місцеві дерева. Як декоративне доповнення центральних вхідних груп — це може бути, проте не серед аборигенних дерев.

Про посилення зелених зон, яке впливає на екологію міста

Марія Вольська розповіла, що кілька років тому польські колеги зробили експеримент, щоб порівняти, як наявність дерев впливає на температуру повітря на вулиці — виміряли її там, де мало дерев, й там де багато. Різниця була до 20 градусів.

— Виходячи з цього, ми намагаємося саджати дерева не так, як за радянщини — по одній стороні вулиці. Ми робимо спеціальні лунки, закладаємо подушку з ґрунту, щоб можна було посадити крупномірне дерево, яке швидше укоріниться й одразу даватиме затінок, що зменшуватиме температуру на вулиці. Під них підводимо полив. Проте, ми не можемо зробити парк й засипати його доріжками, наприклад, екологічною корою. Вона не витримає навантаження, буде розноситися й скоро зникне. Тому робимо посилення, яке добре пропускає дощову воду й має натуральний світлий відтінок, обсаджуємо доріжки деревами, щоб зменшити температуру у парках та скверах. На вулицях столиці також висаджуємо крупномірні дерева, віком не менше 7–9 років зі сформованою кроною.

За словами головного ландшафтного дизайнера Київзеленбуду, при створенні парку чи скверу все дуже залежить від фінансування.

І якщо є визначена сума грошей й потрібно вкластися в цей бюджет, забезпечивши й полив, й посилення доріжок, й щоб були гарні рослини, роботи розбивають на етапи, але перший етап завжди розпочинається з прокладання доріжок та поливу, на другий етап відносять висадження рослин. В усіх парках столиці для районних УЗН затверджена однакова схема догляду.

Терапевтичні території та сади — нова ідея для здоров'я киян

У столиці ще не було ні парків, ні скверів з терапевтичними куточками, хоча всі розуміють, що вони нам вже необхідні з огляду на психологічний стан суспільства через війну. Й особливо для воїнів на реабілітації.

— На заході такі парки існують давно й виконують специфічну реабілітаційну функцію. У зв'язку з повномасштабною війною, плануємо створювати такі й у Києві. Вони допоможуть тим, хто прийшов з фронту в реабілітації й відновленні. Ми звернулися до західних колег за консультаціями, — говорить пані Марія.

Вольська розповіла, що в лікарні Охматдит ландшафтний дизайнер спеціально займалася облаштуванням такої зеленої зони, працювала над створенням відновлюючого парку. Спеціаліст пояснила, що це не просте завдання. Адже потрібно підбирати правильні матеріали: щоб вони не були яскравого кольору, не блищали, щоб у парку не було гострих та відзеркалюючих поверхонь, щоб скрізь були вказівники напрямку руху, адже людина, наприклад, після контузії, може розгубитися у просторі. Й, до того ж, не можна робити ніяких закритих просторів, адже люди можуть злякатися.

Фахівчиня рекомендує висаджувати ароматрави: мелісу, м'яту, чабер, ехінацею, шавлію, котовник, лаванду — всі рослини, які пахнуть. Людині від них користь — дихає, отримує фітонциди, заспокоюється. Проте дуже обережно радить використовувати хвойні рослини. Західні спеціалісти говорять, що хвойні в реабілітаційних парках не потрібні й можуть пригнічувати людину: вони не подобаються людям, які пройшли через бойові дії. Потрібно використовувати листяні дерева та кущі.

Земля — це наша сила під ногами

Щодо реабілітаційних зон, екології та роботи з рослинами для відновлення рівноваги, свою думку висловила **Ольга Камолікова, директорка Консалтингового бюро «Ландшафт і архітектура»**. Вона розповіла про малознаний факт впливу землі на людину.

— Мабуть, ви знаєте що здоровий ґрунт містить у собі природний антидепресант. І це правда: кілька років тому вчені випадково виявили у ґрунті бактерію *Mycobacterium vaccae*, яка стимулює вироблення серотоніну — гормону щастя, покращує когнітивні функції та знижує стрес, — говорить Ольга Камолікова.

Вона стверджує, що більшість завзятих садівників скажуть: «Сад є щасливим місцем, і робота в ньому бадьорить та підіймає настрій».

— Послушайте, з яким захопленням українці говорять про свої сади та дачі, про дерева та квіти, посажені власноруч у місті поряд із будинком! Наша земля дає нам силу жити, боротися та любити, мріяти про майбутнє та садити сади.

Коли закінчиться війна, коли ми перееможемо, майже всім з нас знадобиться психологічна реабілітація. Комуś потрібно буде відновити психологічний стан через виття сирен, вибухи... А комуś привести себе до ладу після перебування в зоні бойових дій. І, на превеликий жаль, з фронту повернуться бійці, в яких буде скалічена не тільки душа, а й тіло. І саме тут на допомогу прийде природа. Це і споглядання за рослинами, і ароматерапія, і робота з рослинами (висаджування й догляд).

Садова терапія допоможе покращити і фізичний стан, і емоційний, і психологічний, відновити впевненість в собі, зменшити відчуття тривоги, реабілітуватись.

Пані Камолікова говорить, що терапевтичні ландшафти, реабілітаційні сади — це те, що потрібно як в великих містах, так і маленьких селищах.

— Яким чином зробити такі куточки щільної природи? З найпростішого: всі парки та сквери мають бути доступні для людей з обмеженими можливостями. Скрізь, де тільки можна, потрібно створювати природні куточки з гарних за структурою та (бажано) ароматних рослин: в дії буде і ароматерапія, і споглядання за рослинами.

А ще, на мою думку, непогано було б долучати до створення міських квітників людей, що потребують психологічної допомоги — за їхнім бажанням. Для людей з інвалідністю — створити підвищені над рівнем землі городики та квітники, щоб навіть люди, які пересуваються на візках, мали доступ до них й могли висаджувати рослини та доглядати за ними, а бактерія *Mycobacterium vaccae* подбає, щоб у цих людей знизився рівень стресу та вироблявся гормон щастя, — резюмує Ольга Камолікова.